

२ संयुक्तराष्ट्र-महासभायाः उपवेशने विदेशकार्यमन्त्रिणा जयशङ्करेण फिफिफि विदेशमन्त्रि-मण्डलस्य समलङ्कृता द्वितीय-पीठिका

४ देहली- शिमला- धर्मशाला- विमानसेवासु संजौली- हेलीपोर्ट- विषये च उच्चन्यायालयेन याचितं नूतनं प्रतिवेदनम्

८ दुर्गाखण्डस्य वरिष्ठसंस्कृत- स्पर्धाः उत्साहेन सम्पन्नाः

अद्यतनीयं सुभाषितम्

श्रोत्रं श्रुतेनैव न कुण्डलेन दानेन पाणिर्न तु कङ्कणेन।
विभाति कायः खलु सज्जनानां परोपकारेण तु चन्दनेन।।

भावार्थः- हमारे कानों की शोभा हमारे पूर्वजों से प्राप्त ज्ञान की बातें सुनने से होती है न कि कुण्डल पहनने से, हाथों की शोभा दान देने से होती है, न कि कङ्कण पहनने से होती है। इसी प्रकार सज्जन व्यक्तियों के व्यक्तित्व की शोभा परोपकार करने से ही होती है न कि शरीर में चन्दन का लेप करने से होती है।

हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य एकवर्षस्य सदस्यता १०० ₹
One year subscription to the daily
Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees

To subscribe, text us a message
saying hello on the number below.

7876636263

कार्यालय, हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्

जसवंत कोटला तहसीलपरिसरस्य समुखे कस्मा कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसंयुक्तः-१७७१११ कार्यालयः सम्पर्क- शिवानी शर्मा 7876636263

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धीनां कृते, राजनैतिक-
सांस्कृतिकविचाराणाञ्च कृते सम्बद्ध पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

संपादकगणः- डॉ.अमनदीपशर्मा, डॉ.प्रमोद शैल, डॉ.अमित शर्मा, डॉ.नरेन्द्रराणा,
प्रचारगणः- जगदीश झा, शिवा शर्मा, वत्सदेवराज, डॉ.पद्मनाभ, डॉ.अभिषेकशर्मा

मुख्यनिर्वाचनायुक्ते राहुलगान्धिनः तीव्राक्षेपः, मतचौर्यस्य आरोपश्च

लोकसभायाः विपक्षनेत्रा राहुलगान्धिना गुरुवासरे निर्वाचनायोगेन, एस्.ऐ.आर्. (SIR) इत्यनेन, तथा मतदातृसूच्या सम्बद्धेषु विवादेषु पञ्चपञ्चाशन्निमेषात्मिकायां संवादगोष्ठ्यां मुख्यनिर्वाचनायुक्तस्य ज्ञानेशकुमारस्य उपरि तीव्रः प्रहारः कृतः। राहुलगान्धी स्पष्टमुक्तवान् यत् ज्ञानेशकुमारेण मतचौर्यं कृतम्। सः देशद्रोही अस्ति। मया तस्य नियुक्तौ विरोधः कृतः आसीत्, किन्तु सर्वकारेण मम वचनं न अङ्गीकृतम्। मुख्यनिर्वाचनायुक्तः ज्ञानेशकुमारः उच्चशिक्षितः जनः अस्ति, तेन च ज्ञातव्यं यत् सः देशाय किं कुर्वन् अस्ति। सः उक्तवान् यत् अत्र किमपि सामान्यं कार्यं न भवति, अपि तु संविधाने प्रहारः कृतः तथा तं दुर्बलं कर्तुं चेष्टा कृता। तेनोक्तं यत्

मुख्यनिर्वाचनायुक्तेन तत्क्षणमेव त्यागपत्रं दातव्यम्, तथा मतचौर्यं कारितवतां प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः, गृहमन्त्रिणः अमितशाहस्य, राष्ट्रियसुरक्षापरामर्शकस्य अजितडोभालस्य, राष्ट्रियस्वयंसेवकसङ्घस्य प्रमुखस्य मोहनभागवतस्य आदीनां विरुद्धं राजसाक्षी (सर्वकारीयसाक्षी) भवितव्यम्। एते जनाः लोकतन्त्रस्य विनाशाभिसन्धौ संलग्नाः सन्ति। मतचौर्यं देशस्य लोकतन्त्रोपरि महान् प्रहारः अस्ति, लोकतन्त्रस्य क्षतिकरणाय एषा कुमन्त्रणा च देशद्रोहः अस्ति। मतचौर्यं कुर्वतां देशद्रोहिणां विरुद्धं सः मूकः न स्थास्यति। तेनोक्तं यत् देशे सत्ताविरोधिनी तरङ्गिणी (anti-incumbency) काङ्ग्रेसस्य तथा क्षेत्रीयदलानां विरुद्धं तु कार्यं करोति, किन्तु भाजपा-दलस्य विरुद्धं सा लुप्यते। सः अवदत् यत् इन्दिरागान्धी बाङ्गलादेशयुद्धानन्तरं महती लोकप्रियतां लब्धवती, किन्तु किञ्चित्कालान्तरे तस्याः अपि विरुद्धं सत्ताविरोधी वातावरणं निर्मितम्। सैव स्थितिः काङ्ग्रेसस्य क्षेत्रीयदलानां च नेतारैः सह अपि भवति, परन्तु भाजपा-विषये नैवं दृश्यते। सः उक्तवान्—“अहं पूर्णनिश्चयेन वक्तुं शक्नोमि यत् २०२४ तमस्य वर्षस्य लोकसभानिर्वाचनेषु तथा विधानसभानिर्वाचनेषु च कपटम् अभवत्। इदं प्रमाणीकर्तुं मयि पर्याप्तानि प्रमाणानि सन्ति। एतत् ९९ प्रतिशतं न, अपि तु १०० प्रतिशतं निश्चितम् अस्ति।” राहुलगान्धी आरोपितवान् यत् पूर्वं मतचौर्यम् अभवत्, ततः विधेश्चौर्यम् अभवत्, अधुना च संस्थानां चौर्यं क्रियते।

'सेवा परमो धर्म' इति न्यायः सर्वथा अनुसरणीयः - प्रधानमन्त्री

वडनगर-वाराणसी-सेवा-यात्रा-प्रसङ्गे प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना 'सेवा-भावः' जीवनस्य परम-पुरुषार्थत्वेन प्रतिपादितः। तेन प्रोक्तम् यत् राजनीति-शीर्षं प्राप्तेनापि अधिकारिणा 'सेवा

परमो धर्म' इति न्यायः सर्वथा न विस्मरणीयः। साक्षात् आभासीयसम्भाषणे तेन सेवा-प्रवृत्तिः सर्व-नागरिकेषु समाहृता। प्रधानमन्त्री प्राख्यापयत् यत् 'सेवा-भावः' एव राष्ट्र-विकासस्य मुख्य प्रवर्तक-बलम् अस्ति। तेन सबलं प्रोक्तं यत् 'पीएम-किसान' निधिः वा 'पीएम-सूर्य-घर-योजना' वा, एतादृशीनाम् अनन्तानां जनकल्याण-परियोजनानाम् अन्तिम-जन-प्रापण-सामर्थ्यमेव तासां सफलतायाः मुख्यं प्रमाणम् अस्ति। राष्ट्र-निर्माण-व्रत-धारिणः वयम् विकसित-भारत-रचनायाः सङ्कल्प-सिद्धयै प्रवृत्ताः। इति प्रधानमन्त्रिणा प्रोदीरितम्। सप्तचत्वारिंशदधिक द्विसहस्र तमवर्षं विकसित-भारत-निर्माणभियाने युवानां मुख्य-सामर्थ्यं सर्व-जनैः पूर्ण-शक्त्या समुन्नेतव्यम्।

युद्ध-कलायाः परिवर्त्यमान-स्वरूपानुसारं भारतस्य सैन्य-अधिग्रहण-तन्त्रस्य द्रुत-परिवर्तनं सर्वथा अनिवार्यम् - प्रमुख-रक्षाध्यक्षः

प्रमुख-रक्षा-अध्यक्षः जनरल एन. एस. राजा सुब्रह्मण्यः प्राख्यापयत् यत् युद्ध-कलायाः परिवर्त्यमान-स्वरूपानुसारं भारतस्य सैन्य-अधिग्रहण-तन्त्रस्य द्रुत-परिवर्तनं सर्वथा अनिवार्यम्। नवदेहल्यां रक्षा-शिखर सम्मेलने सम्बोध्य तेनोक्तं यत् प्रौद्योगिकी-दत्तसामग्री-उद्योगानां समवायि-सम्बन्धेनैव रक्षा-पारिस्थितिकी-तन्त्रं सुदृढं भवति। तेन प्रोदीरितम् यत् प्रौद्योगिकी-उद्योग-संशोधनानां त्रिवेणी-सङ्गमेन रक्षा-पारिस्थितिकी-तन्त्रम् अभूतपूर्वं प्रतिष्ठां प्राप्स्यति। सञ्चार-विशेष्वपि अप्रतिहता कृत्रिम-प्रज्ञा एव भावि-युद्धानां जय-हेतुः सम्भविष्यति।

संयुक्तराष्ट्र-महासभायाः उपवेशने विदेशकार्यमन्त्रिणा जयशङ्करेण फिपिक विदेशमन्त्रि-मण्डलस्य समलङ्कृता द्वितीय-पीठिका

न्यूयॉर्क-नगरे अष्टाशीतितम-संयुक्तराष्ट्र महासभा-प्रसङ्गे विदेशकार्यमन्त्रि एस जयशङ्करेण-फिपिक-विदेशमन्त्रि-मण्डलस्य द्वितीय-उपवेशनं समलङ्कृतम्। तेन सहभागि देशैः सह क्षेत्रीय-सहयोग-संवर्धनाय दृढ सङ्कल्पः प्रख्यापितः। त्रयोविंशत्युत्तरद्विसहस्रतमे वर्षे उद्घोषितायाः प्रधानमन्त्रिमोदिनः द्वादश-सूत्रीय-कार्य-योजनायाः प्रगतिमधिकृत्य सम्भूय समीक्षा प्रोदीरिता।

**भारतं स्वाभ्यन्तर-आवश्यकतानां
नवनवति-दशांश-द्वि-प्रतिशतं जङ्गम-
दूरवाणी-यन्त्राणि स्वदेशे एव
सम्पादयति - इलेक्ट्रॉनिक्स-
सूचनाप्रद्योगिकी विभागस्य सचिवः**

नवदेहल्यां 'पब्लिक अफेयर्स-फ़ोरम्-ऑफ़ इण्डिया' (PAFI-2026) इत्यस्य त्रयोदश-वार्षिक-अधिवेशनस्य उद्घाटन सत्रे इलेक्ट्रॉनिक्स-सूचनाप्रद्योगिकी विभागस्य सचिवः एस. कृष्णन्वर्यः प्रतिपादितवान् यत् भारतवर्षम् अधुना देशस्य स्वदेशीयायाः चलदूरभाष-माङ्गल्यस्य प्रायः नवनवतिः दशांश द्वि प्रतिशतं भागं स्वयमेव निर्माति। तेन विशदीकृतं यत् भारते प्रतिवर्षं त्रिंशत्-द्वात्रिंशत्-कोटि-परिमिताः चलदूरभाषाः उत्पाद्यन्ते। सहैव विश्वस्य पञ्च प्रमुखाः चलदूरभाष-निर्माण-संस्थाः अधुना भारते उपस्थिताः सन्तः अत्रैव स्वकीय-यन्त्राणां निर्माणं सोत्साहं कुर्वन्ति।

**ऋतु विज्ञान विभागेन ओडिशा-पश्चिमबङ्ग-
प्रभृति-पञ्च-राज्येषु अतिवृष्टिपरा
रक्तवर्णीया संचेतना प्रसारिता**

भारत-ऋतुविज्ञान-विभागेन पश्चिम-बङ्ग-तेलङ्गाना-छत्तीसगढ-तटीयान्ध्रप्रदेश-ओडिशा-राज्येषु-अति-भीषण-वृष्टेः सम्भावनामधिकृत्य 'रैड-अलर्ट' इति संचेतना प्रख्यापिता। ऋतुविज्ञान-संस्थानेन बिहार-झारखण्ड-विदर्भ-सिक्किम-राज्येषु च अतिवृष्टिपरं पूर्वानुमानं प्रकटितम्। एतदतिरिच्य अण्डमान-निकोबार द्वीपसमूहेषु, असम-मेघालय-पूर्वीय-मध्यप्रदेश-पूर्वीय-उत्तरप्रदेश-कर्नाटक-केरल-माहे-मराठावाडा-क्षेत्रेषु च अति-वृष्टेः सम्भावना प्रकटिता।

**ग्रेटर नोएडा-मण्डलस्थे यमुना-
दूतमार्गे संवृतायाम् दारुणायां
यानाग्नि-दुर्घटनायां न्यूनातिन्यूनं
नव यात्रिणः मृत्युमुपगताः**

ग्रेटर नोएडा-मण्डलस्थे यमुना-दूतमार्गे संवृतायाम् दारुणायां यानाग्नि-दुर्घटनायां न्यूनातिन्यूनं नव यात्रिणः मृत्युमुपगताः। आरक्षक-सूचनारूपेण दुर्घटना एषा जेवर-आरक्षक-स्थानकान्तर्गत-दयानातपुर-ग्रामस्य समीपे मध्यरात्रौ अभवत्। आरक्षकैः प्रोक्तम् यत् मृतानां नव-यात्रिणाम् अभिज्ञान-प्रक्रिया सम्प्रति साध्या न जाता। दुर्घटनामभिलक्ष्य राष्ट्रपतिः द्रौपदीमुर्मूः, उपराष्ट्रपतिः सी. पी. राधाकृष्णन्, प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी च गभीरं शोकं प्रकटितवन्तः। प्रधानमन्त्रिणा राष्ट्रिय-आपद्-कोशात् मृत-यात्रिणां निकटतम-सपिण्डेभ्यः द्विलक्ष-रूप्यकाणाम् अनुग्रह-राशिः प्रख्यापिता, तथा क्षतग्रस्तेभ्यः पञ्चाशत्-सहस्र-रूप्यकाणां आर्थिक-सहायता उद्घोषिता।

**एशियायी-क्रीडासु कबड्डी-
स्पर्धायाम् भारतस्य विजयः**

जापान-देशे समायोजितासु 'एशियायी-क्रीडा-२०२६' इत्येतासु भारतस्य पुरुष-कबड्डी-दलम् स्वकीयायाम् अन्तिमायां वर्ग-अ-प्रतिद्वन्द्वितायां चीनी-तङ्गपेई-दले 37-21 इति सुस्पष्ट-अङ्कान्तरालेन पराजय्य उपान्य-स्पर्धायां प्रविष्टम्। भारतेन क्रीडारम्भादेव स्वकीयं प्रभुत्वं संस्थाप्य मध्यान्तरं यावत् 23-11 इति सुदृढा अग्रता गृहीता, उत्तरार्धे च पुनरपि 14-10 इत्येकैः तदेव वर्चस्वं निरन्तरं परिपालितम्। वर्ग-चक्रे भारतस्य एषः अनुक्रमात् चतुर्थः विजयः अस्ति।

आवाहनं कृतम्।अपरपक्षे, राष्ट्रपतिः ट्रम्पः अवदत् यत् अमेरिका-चीन-देशौ सुहृदौ स्तः, तयोः हितानि परस्परं संलग्नानि सन्ति। अपरञ्च, अमेरिकादेशस्य केनापि प्रमुखेन दूरदर्शन-वाहिन्या अस्याः भेंटवार्तायाः प्रत्यक्षप्रसारणं (Live broadcast) न कृतम् वस्तुतः हाइट-हाउस-प्रशासनेन सीएनएन (CNN), एमएस-नाउ (MS NOW), पोलिटिको (Politico) इति संस्थानां पत्रकाराः प्रसारणात् निवारिताः। अस्य विरोधाय अन्याः वाहिन्यः अपि अस्याः वार्तायाः विवरणं न प्रसारयन्ति।उल्लेखनीयं यत् जिनपिङ्गः एकादशवर्षेभ्यः अनन्तरं हाइट-हाउस-भवनं प्राप्तवान्। सः अन्तिमवारं २०१५ तमे वर्षे बराक-ओबामा-महोदयस्य कार्यकाले हाइट-हाउस-भवनं गतवान् आसीत्। तस्मिन् समये द्वयोः देशयोः मध्ये व्यापारः, जलवायुः, अन्तर्जालसुरक्षा (cyber security) इत्यादिविषयेषु सहयोगाय चर्चा भवति स्म। सम्प्रति तु द्वयोः देशयोः मध्ये एआई-चिप (AI Chip), दुर्लभखनिजानि, सैन्यशक्तिः, ताडवान-विषयश्च इत्यादिकम् अधिकृत्य प्रवृद्धस्य तनावस्योपरि वार्ता प्रचलति।

**चिकित्सा-स्नातकोत्तर-प्रवेशार्थं
एन.बी.ई.एम.एस. संस्थया नीट-
पी-जी-परिणामः समुद्धोषितः**

आयुर्विज्ञान-राष्ट्रिय-परीक्षा-मण्डलेन (NBEMS) 'नीट्-पी.जी. २०२६' इत्यस्याः प्रतिष्ठित-परीक्षायाः परिणामः उद्घोषितः। एषा परीक्षा समग्रेऽपि भारतवर्षे गते आगस्त-मासस्य त्रिंशत्तमे दिनाङ्के २०२६-२७ इत्यस्य शैक्षणिक-सत्रस्य विविध-चिकित्सा-स्नातकोत्तर-पाठ्यक्रमेषु (यथा हि एम.डी., एम.एस., डी.एन.बी., द्रवीभूत-षण्मासिक-पाठभेदेषु तथा पी.जी.-मेडिकल्-डिप्लोमा-पाठ्यक्रमेषु) प्रवेशार्थं सोत्साहं समायोजिता आसीत्। मण्डलेन अनेन विज्ञापितं यत् सर्वेऽपि परीक्षार्थिनः अक्टोबर्-मासस्य प्रथम-दिनाङ्कात् आरभ्य तदूर्ध्वं वा स्वकीय-सङ्गणकीय-पट्टिकायाम् आसाद्य आत्मनः अङ्कपत्रं स्वीकर्तुं पारयिष्यन्ति।

**अमेरिका-चीन-देशौ परस्परसंघर्षं
परिहरेताम्, हाइट-हाउस-भवनं प्राप्य
अवदत् जिनपिङ्गः; ट्रम्पः अकथयत्—
'उभौ देशौ उत्तमौ मित्रौ'**

चीनदेशस्य राष्ट्रपतिः शी जिनपिङ्गः गुरुवासरे त्रिदिवसीययात्रायाम् अमेरिकादेशं प्राप्तवान्। अमेरिकादेशस्य राष्ट्रपतिः डोनाल्ड-ट्रम्पः शिष्टाचारस्य (प्रोटोकॉल) उल्लङ्घनं कृत्वा स्वयमेव विमानपत्तने तस्य भव्यं स्वागतम् अकरोत्। उभयोः नेत्रोः मध्ये द्विपक्षीयवार्ता अभवत्। अस्यां वार्तायां कृत्रिमबुद्धेः (एआई / Artificial Intelligence) विषयः सर्वाधिकं महत्त्वपूर्णः आसीत्। कृत्रिमबुद्धिम् अधिकृत्य जिनपिङ्गेन उक्तं यत् अस्याः नियन्त्रणं सर्वदा मानवानां हस्ते एव भवेत्। जिनपिङ्गेन अमेरिका-चीन-देशयोः मध्ये संघर्षात् विरतेः

आवाहनं कृतम्।अपरपक्षे, राष्ट्रपतिः ट्रम्पः अवदत् यत् अमेरिका-चीन-देशौ सुहृदौ स्तः, तयोः हितानि परस्परं संलग्नानि सन्ति। अपरञ्च, अमेरिकादेशस्य केनापि प्रमुखेन दूरदर्शन-वाहिन्या अस्याः भेंटवार्तायाः प्रत्यक्षप्रसारणं (Live broadcast) न कृतम् वस्तुतः हाइट-हाउस-प्रशासनेन सीएनएन (CNN), एमएस-नाउ (MS NOW), पोलिटिको (Politico) इति संस्थानां पत्रकाराः प्रसारणात् निवारिताः। अस्य विरोधाय अन्याः वाहिन्यः अपि अस्याः वार्तायाः विवरणं न प्रसारयन्ति।उल्लेखनीयं यत् जिनपिङ्गः एकादशवर्षेभ्यः अनन्तरं हाइट-हाउस-भवनं प्राप्तवान्। सः अन्तिमवारं २०१५ तमे वर्षे बराक-ओबामा-महोदयस्य कार्यकाले हाइट-हाउस-भवनं गतवान् आसीत्। तस्मिन् समये द्वयोः देशयोः मध्ये व्यापारः, जलवायुः, अन्तर्जालसुरक्षा (cyber security) इत्यादिविषयेषु सहयोगाय चर्चा भवति स्म। सम्प्रति तु द्वयोः देशयोः मध्ये एआई-चिप (AI Chip), दुर्लभखनिजानि, सैन्यशक्तिः, ताडवान-विषयश्च इत्यादिकम् अधिकृत्य प्रवृद्धस्य तनावस्योपरि वार्ता प्रचलति।

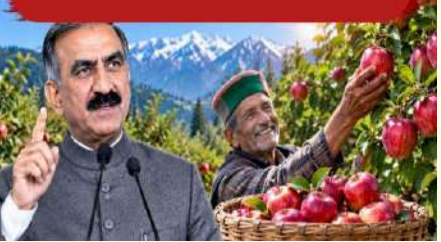
गोरखपुर- फैजाबाद- शिक्षकनिर्वाचनक्षेत्रात् पुनरेकवारं शिक्षकहितानां कृते संघर्षं कर्तुं सज्जः ध्रुवकुमारत्रिपाठी

हिमसंस्कृतवार्ता- बस्तीमण्डलं, गोरखपुरम्। गोरखपुर- फैजाबाद- खण्डशिक्षकनिर्वाचनक्षेत्रस्य शिक्षकविधायकः ध्रुवकुमारत्रिपाठी शिक्षकहितानां संरक्षणाय पुनरेकवारं विधानपरिषदः पर्यन्तं स्वकीयस्वरं प्रबलतया स्थापयितुं संकल्पितः अस्ति। उत्तरप्रदेशविधानपरिषदः आधिकारिक-सदस्यसूच्यां अयं गोरखपुर- फैजाबाद- मण्डल-शिक्षकनिर्वाचनक्षेत्रस्य सदस्यरूपेण उल्लिखितः अस्ति। शिक्षकसमाजस्य समस्याः, विशेषतः पुरातनपेंशनयोजना, वित्तिविहीनशिक्षकाणां समानकार्यस्य समानवेतनं, चिकित्सासुविधा, सेवासुरक्षा, पदोन्नतिः, स्थानान्तरणं वेतनसम्बद्धाः समस्याः इत्यादयः विषयाः विधानपरिषदः मध्ये समये समये उत्थापिताः सन्ति। अनेन पुरातनपेंशनयोजनायाः पुनर्स्थापनस्य विषयः विधानपरिषदि निरन्तरं उत्थापितः इति विभिन्नेषु

समाचारस्रोतसु प्रकाशितम् अस्ति। विशेषतः वर्षे २०२६ विषये विशेषज्ञशिक्षकाणां पुरातनपेंशनयोजनायां सम्मिलितिकरणसम्बद्धः विषयः अपि विधानपरिषदि उत्थापितः। तदनन्तरं सम्बन्धितशिक्षकाणां कृते पुरातनपेंशनयोजनायाः विकल्पस्य अनुमतिस्मबद्धाः शासकीयाः निर्देशाः प्रकाशिताः। त्रिपाठीमहोदयस्य मतानुसारं वित्तिविहीनविद्यालयेषु कार्यरतशिक्षकाणां कृते समानकार्यस्य समानवेतनम् अपि प्रमुखः विषयः अस्ति। शिक्षकहितसम्बद्धेषु विविधेषु विषयेषु शासनस्तरे समस्यासमाधानस्य प्रयासः निरन्तरं क्रियते इति तेन उक्तम्। शिक्षकसमाजस्य मध्ये अपि एषा भावना दृश्यते यत् शिक्षकाणां समस्याः केवलं निर्वाचनकाले न, अपितु निरन्तरं शासनस्य, विधानपरिषदः सम्मुखे स्थापनीयाः सन्ति। अतः गोरखपुर- फैजाबाद- खण्डशिक्षक-निर्वाचनक्षेत्रस्य आगामी निर्वाचनस्य सन्दर्भे शिक्षकहितानां विषयाः पुनः चर्चायां आगताः सन्ति। शिक्षकसमाजस्य अधिकारानां, सम्मानस्य, भविष्यस्य सम्बन्धे निरन्तरसंघर्षस्य आवश्यकता अस्ति इति ध्रुवकुमारत्रिपाठी महोदयेन प्रतिपादितम्। “शिक्षकाणां हिताय मार्गात् विधानसभापर्यन्तं निरन्तरं संघर्षः भविष्यति” इति भावनया सः शिक्षकसमाजस्य मध्ये स्वकीयसन्देशं प्रेषितवान्।

हिमाचले विपणि-हस्तक्षेपयोजनायाः अन्तर्गतम् अष्ट-सहस्र-टनाधिकं सेवफलं क्रीतम्; सप्तदश- सहस्राधिकाः कृषकाः पञ्जीकृताः- मुख्यमन्त्री सुख्ख

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुख्ख-महोदयः गुरुवासरे ज्ञापयत् यत् हिमाचलसर्वकारेण 'विपणिहस्तक्षेप-योजनायाः' अन्तर्गतम् अद्यावधि अष्ट-सहस्र-टनाधिकं (८,००० टन) सेव-फलं क्रीतम् अस्ति। सहैव 'एचपीएमआईएस' अन्तर्जाल-पटले सम्प्रति यावत् सप्तदशसहस्राधिकाः कृषकाः स्वपञ्जीकरणं कृतवन्तः। मुख्यमन्त्रिणा उल्लिखितं यत् 'एचपीएमसी', 'हिमफेड' संस्थाभ्यां सञ्चालितेषु २१३ सेव-सङ्ग्रह-केन्द्रेषु १ अगस्त २०२६ दिनाङ्कात् प्रारम्भा इयं क्रयण-प्रक्रिया आगामी- २१ अक्टूबर २०२६ दिनाङ्कं यावत् निरन्तरं प्रवर्तिष्यते। वार्ताविज्ञपतौ मुख्यमन्त्रिणा सुख्खमहोदयेन प्रतिपादितं यत् अस्मिन् वर्षे महद्व्यवस्थापरिवर्तनं कुर्वद्भिः एमआईएस- प्रक्रियायाः सम्पूर्णतया 'अङ्गीकरणं' विहितम् अस्ति। अस्यां प्रणाल्यां कृषकाणां पञ्जीकरणं, फलोपार्जनं (क्रयणम्), अङ्गीय-प्राप्तिपत्राणि, परिवहनं, प्रसंस्कणं, निरीक्षणं, वित्तीय-भुक्तिः च सम्मिलितानि सन्ति; येन व्यवस्थायां पारदर्शितायाः दायित्वस्य च महती वृद्धिः सञ्जाता। 'एचपीएमआईएस' अनुप्रयोगे सकृत्-पञ्जीकरणम् अनिवार्यम्- मुख्यमन्त्रिणा विज्ञापितं

यत् 'एचपीएमआईएस' तन्त्रांशः 'एण्ड्रॉयड', 'आईओएस' मञ्चयोः उपलब्धः अस्ति। कृषकेभ्यः सकृत्-पञ्जीकरणम् अनिवार्यं कृतम्। अस्मिन् वर्षे पञ्जीकृतानां कृषकाणां भाविवर्षेषु पुनः-पञ्जीकरणस्य आवश्यकता न भविष्यति; केवलम् अस्य अन्तर्जालपटलस्य माध्यमेन सम्बद्ध- सङ्ग्रह-केन्द्रेभ्यः सेव-फल-समर्पणस्य सूचना दातव्या भविष्यति। कृषकाः स्वयमेव अथवा 'लोकमित्र-केन्द्राणां' ग्राम-पञ्चायतानां च साहाय्येन पञ्जीकरणं कर्तुं शक्नुवन्ति। केवलं शिमला-मण्डले एव एतदर्थं ६८१ लोकमित्र-केन्द्राणि सेवारतानि सन्ति। प्रत्यक्षलाभ-अन्तरणेन वित्तकोषे गमिष्यति राशिः-पञ्जीकरणानन्तरं कृषकैः निर्धारितेषु सेवसङ्ग्रह-केन्द्रेषु फलानि समर्पणीयानि भवन्ति। तत्र सङ्गृहीतायाः मात्रायाः अङ्कीयरूपेण अभिलेखनं भवति, 'एचपीएमआईएस' द्वारा अङ्कीय-प्राप्तिपत्रं निर्गम्यते। अस्य पत्रस्य एका प्रतिलिपिः कृषकस्य पञ्जीकृत- दूरवाणी- सङ्ख्यायाम् अथवा तस्य खातावल्यां प्रेष्यते। योजनायाः नियमानां सम्पूर्तौ प्रमाणीकरणानन्तरं च एमआईएस-राशिः साक्षात् कृषकस्य अधिकृते वित्तकोष-संख्यासु 'प्रत्यक्षलाभ- अन्तरण-प्रणाल्या' सम्प्रेष्यते। मुख्यमन्त्रिणा कृषकाः समादिष्टाः यत् ते स्वकीय-दूरभाषसङ्ख्यां वित्तकोषविवरणं च सम्यक् शोधयित्वा पञ्जीकृतं कुर्वन्तु, डिजिटलप्राप्तिपत्राणि च स्व-अभिलेखार्थं सुरक्षितानि स्थापयन्तु। पञ्जीकरणे, क्रयणे, भुक्ति-सम्बन्धे वा कस्यामपि असुविधायां सत्यां कृषकाः तत्क्षणमेव सम्बद्ध-सङ्ग्रहकेन्द्रेण, एचपीएमसी-संस्थाया, हिमफेडकार्यालयेन, लोकमित्रकेन्द्रेण, ग्रामपञ्चायतेन वा सह सम्पर्कं कर्तुं शक्नुवन्ति।

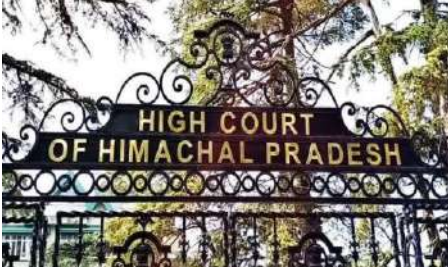
वीरतायाः त्यागस्य च सम्मानः, श्रीकृष्णानगरे सैनिकसम्मानसमारोहः

हिमसंस्कृतवार्ता:- कुणाल कौशिकः, मोतिहारी। सेवासङ्कल्प-अभियानस्य अन्तर्गतं 'सेवा मम योगदानम्' इति कार्यक्रमस्य अन्तर्गतं 24 सितम्बर 2026 दिनाङ्के श्रीकृष्णानगरे वीरगाथा एवं सैनिकसम्मानसमारोहः आयोजितः। कार्यक्रमे देशस्य रक्षां कुर्वतां वीरसैनिकानां तेषां परिवाराणां च सम्मानः कृतः। उपस्थितैः वक्तृभिः सैनिकानां शौर्यं, त्यागः, साहसं राष्ट्रसेवा च प्रशंसितम्। सैनिकाः देशस्य सुरक्षायै कठिनपरिस्थितिष्वपि निरन्तरं कार्यं कुर्वन्ति। अस्मिन् अवसरे भाजपा-जनपदाध्यक्षः पवनराजः, मण्डलाध्यक्षः राजूर्वर्माः, पूर्वजनपदाध्यक्षः प्रकाश अस्थानाः, ओम प्रकाश सिंहः, ऋषभ झा, निखिल सिंहः, महिला-मोर्चा-अध्यक्षा नीति शर्मा इत्यादयः पदाधिकारिणः कार्यकर्तारश्च उपस्थिताः आसन्। कार्यक्रमे वीरसैनिकानां प्रति सम्मानः कृतज्ञता च प्रकटिता। देशसेवायाः देशभक्तेः च भावनां सुदृढां कर्तुं कार्यक्रमेन प्रेरणादायकः सन्देशः प्रदत्तः।

राष्ट्रमार्गे 'एचआरटीसी' बसयानस्य कारयानस्य च मध्ये भीषणसङ्घर्षः; द्वयोः महिलयोः सहितं त्रयाणां मृत्युः, एकः व्रणितः

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य राजधान्याः शिमलायाः समीपे घण्डलनामके स्थाने गुरुवासरे दारुणः मार्गदुर्घटनाप्रसङ्गः सञ्जातः। अस्यां दुर्घटनायां त्रयः जनाः कालकवलिताः अभवन्। प्राप्तानुसारं राष्ट्रियमार्गे-२०५ घण्डलक्षेत्रे बागीपुलतः शिमलां प्रति आगच्छन्त्याः 'एचआरटीसी'-संस्थायाः एकस्य विद्युच्चालित-बस-यानस्य कारयानस्य च मध्ये भीषणः सङ्घर्षः जातः। सङ्घर्षानन्तरं सर्वेऽपि क्षतविक्षताः जनाः उपचाराय इन्दिरागान्धी-आयुर्विज्ञान- महाविद्यालयम् आनीताः, यत्र वैद्याः त्रीन् जनान् मृतम् उद्घोषितवन्तः। दुर्घटनायाम् एकः जनः व्रणितः जातः अस्ति, यस्य चिकित्सा प्रचलति। मृतेषु द्वे महिले एकः पुरुषश्च सम्मिलिताः सन्ति। इयं दुर्घटना मध्याह्ने प्रायः एकवादने (१:००) सञ्जाता। कारयाने उपविष्टाः जनाः सोलन-मण्डलस्य निवासिनः इति कथ्यन्ते। साम्प्रतं दुर्घटनायाः यथार्थकारणम् अज्ञातामस्ति; आरक्षिविभागेन अस्य प्रकरणस्य विधिकान्वेषणं प्रारम्भम्।

देहली- शिमला- धर्मशाला- विमानसेवासु संजौली- हेलीपोर्ट-विषये च उच्चन्यायालयेन याचितं नूतनं प्रतिवेदनम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला।

हिमाचलप्रदेश-उच्चन्यायालयेन देहली- शिमला- धर्मशाला- विमानसेवानां शिमलास्थ- संजौली- हेलीपोर्ट- क्षेत्रस्य अद्यतनस्थिते: प्रतिवेदनं याचितम्। मुख्य-न्यायाधीशस्य गुरमीतसिंह-सन्धावालिया- महोदयस्य, न्यायमूर्ति-बिपिनचन्द्रनेगी- महोदयस्य खण्डपीठेन एकस्याः जनहित-याचिकायाः (PIL) श्रवणं कुर्वता केन्द्र-राज्य- सर्वकारौ, सम्बद्ध-प्रतिवादिनः नूतनं शपथपत्रं प्रवेष्टुम् आदिष्टः। न्यायालयेन प्रदेशे विमानसंयोजकतायाः मूलभूतसंरचनायाश्च सुदृढीकरणस्य उद्देश्यात् इमे निर्देशाः निर्गताः। विमानसम्पर्कस्य संवर्धनाय उच्चन्यायालयेन भारत-सर्वकाराय अपि कठोराः निर्देशाः प्रदत्ताः,

यत्र केन्द्र-सर्वकारः संशोधितायाः 'उड़ान' योजनायाः अद्यतन-प्रगतेः सम्बन्धे नूतनं शपथपत्रं प्रदातुं समादिष्टः। सम्प्रति अस्य सम्पूर्णप्रकरणस्य आगामिनी श्रवणप्रक्रिया ३ नवम्बर दिनाङ्के भविष्यति।

विमान-सेवानां पुनः-प्रारम्भाय शपथपत्रस्य आह्वानम्

खण्डपीठेन वर्षतु-काले स्थगितां देहली- शिमला- धर्मशाला- विमानसेवानां पुनः प्रवर्तनाय प्रतिवादिसेस्था 'एलायन्स- एयर- एविएशन- लिमिटेड' इत्यस्याः पार्श्वतः नूतनं शपथपत्रं याचितम्। उच्चन्यायालयेन पृष्ठं यत् अस्मिन् मार्गे विमानानां सञ्चालनं कदा पर्यन्तं सम्भाव्यते। विचारणाकाले महाधिवक्त्रा न्यायालयः विज्ञापितः यत् संजौलीस्थितः हेलीपोर्ट-परिसरः एतादृश्या रीत्या निर्मितः अस्ति यत् सः द्वि-इञ्जन-युक्तस्य हेलिकॉप्टर-यानस्य भारम् अपि सारल्येन वोढुं क्षमते। एतद् विवरणं ज्ञात्वा खण्डपीठेन सम्बद्धप्रशासनाय शपथपत्रं समर्प्य एतद् स्पष्टीकर्तुम् आदिष्टं यत् अस्य हेलीपोर्टस्य अधिकतमः समुचितश्च उपयोगः कथं सुनिश्चितः कर्तुं शक्यते।

पञ्चाशत् किलोमीटर वेगेन प्रचण्ड- वात-चक्रवातः; हिमाचले प्रस्थानात् पूर्व रौद्र-रूपं दर्शयिष्यति वर्षतु

हिमसंस्कृतवार्ता — शिमला।

हिमाचलप्रदेशात् वर्षतु-प्रस्थानं प्रायः निश्चितप्रायम् अस्ति, किन्तु साकल्येन वर्षाकालः अद्यापि न उपशान्तः। गुरुवासरेऽपि प्रातःकाले प्रदेशस्य अनेकेषु भागेषु गगने मेघाः समावृताः अभवन्, वृष्टेः सम्भावनाश्च सञ्जाताः; किन्तु अनन्तरं मेघाः विशीर्णाः सूर्यप्रकाशश्च प्रस्फुटितः। एतस्मिन्नेव अन्तरे ऋतु-विज्ञान-विभागस्य (IMD) अद्यतन-सूचना पुरतः समागता, यस्याम् उल्लिखितं यत् ऋतुः पुनः एकवारं स्व-रूपं परिवर्तिष्यति। ऋतु-विज्ञान-विभागेन २६ सितम्बर दिनाङ्के अनेकेषु क्षेत्रेषु वृष्ट्या सह प्रचण्ड-झञ्झावातस्य तीव्र-वायूनां च पूर्वानुमानं प्रकटितम्। अस्मिन् समये तडिद्-गर्जनैः सह प्रति-होरायां त्रिंशत्-तः चत्वारिंशत् (३०-४०) किलोमीटर-वेगेन तीव्राः वाताः प्रवहन्तु इति सम्भाव्यते। तदनन्तरं २७ सितम्बर दिनाङ्के (रविवसरे) केषुचित् स्थानेषु अति-वृष्टेः महती सम्भावना वर्तते। सहैव झञ्झावात-विद्युल्लता-चमकनेन सह तीव्र-वायूनां वेगः प्रति-होरायां चत्वारिंशत्-तः पञ्चाशत् (४०-५०) किलोमीटर-परिमितः भवितुं शक्नोति। एतस्मै दिनाय विभागेन 'नारङ्गसचेतना' निर्गमिता अस्ति।

हिमाचलप्रदेशः : किशाऊ-सेतुबन्धस्य विरोधे कुंवानू-क्षेत्रे चक्रावरोधः, चत्वारिंशद्-ग्रामेभ्यः स्त्रीपुरुषैः कृतं प्रदर्शनम्

बहुप्रयोजनकस्य किशाऊ-सेतुबन्धस्य (जलबन्धस्य) विरोधे उत्तराखण्ड-हिमाचलप्रदेशयोः प्रभावितानां ग्रामवासिनां द्वारा गुरुवासरे सीमान्तक्षेत्रे कुंवानू-ग्रामे तीव्रं प्रदर्शनं कृतम्। किशाऊ-सेतुबन्ध-सङ्घर्षसमित्याः ध्वजाधः आयोजिते अस्मिन् प्रदर्शने ग्रामीणाः मिनस-देहरादून-मार्गे चक्रावरोधं (यान-सञ्चारावरोधं) विधाय केन्द्र-प्रान्तीयसर्वकारयोः विरुद्धं तारस्वरेण उद्घोषमकुर्वन्। प्रातः प्रायः दशवादने प्रवृत्तस्य अस्य चक्रावरोधस्य कारणात् मार्गस्य उभयतः वाहनानां दीर्घाः पङ्क्तयः सञ्जाताः। अपरञ्च कुंवानू-आपणम् अपि पूर्णतया पिहितम् आसीत्। अस्मिन् प्रदर्शने हिमाचल-उत्तराखण्डयोः प्रायः चत्वारिंशद्-ग्रामेभ्यः महत्या सङ्ख्याया महिलाः पुरुषाश्च सम्मिलिताः अभवन्। प्रदर्शनकारिणः

तहसीलदार-माध्यमेन प्रधानमन्त्रिणे ज्ञापनं प्रेषयित्वा किशाऊ-सेतुबन्ध-परियोजनां विषयीकृत्य स्वकीयाः आपत्तौः सर्वकाराय न्यवेदयन्। किशाऊ-सेतुबन्ध-सङ्घर्षसमित्याः अध्यक्षः सूर्यप्रतापसिंहचौहानः अकथयत् यत् कुंवानू-क्षेत्रस्य भूमेः जनानां च अधिकाराणां रक्षणाय ते प्रत्येकस्मिन् स्तरे सङ्घर्षं करिष्यन्ति। महिलामोर्चायाः अध्यक्षा अर्चना राणा अवदत् यत् ग्रामीणाः स्वभूमेः क्षेत्रस्य च रक्षणाय अन्तिमश्वासपर्यन्तं सङ्घर्षं विधास्यन्ति। तथैव रुद्रसेनायाः अध्यक्षः राकेश-उत्तराखण्डी किशाऊ-सेतुबन्ध-परियोजनायाः विरोधं कुर्वन् अवदत् यत् कस्यामपि परिस्थितौ एतस्य निर्माणं न अनुमन्यते। सङ्घर्षसमित्याः संरक्षकः डा. जोशी आरोपितवान् यत् प्रभावितानां जनानां सम्मतिं परामर्शं च विना एव तेषां भूमिसम्बद्धः सामञ्जस्य-पत्रम् (MoU - सम्झौता-पत्रम्) हस्ताक्षरितम्।

स्थाने नाम्नि च परिवर्तनं क्रियताम्

प्रदर्शनकारिणः स्पष्टमकुर्वन् यत् ते स्वकीयाभ्यः आपत्तिभ्यः कदापि न प्रतिनिवर्तिष्यन्ते। ग्रामवासिनः सर्वकारस्य समक्षं किशाऊ-सेतुबन्धस्य स्थानपरिवर्तनं तथा तस्य 'कुंवानू-शम्भर' इति नामकरणं कर्तुं प्रार्थनां न्यवेदयन्।

विधायकस्य आशीषस्य विरुद्धम् अपरा प्राथमिकी (FIR), हमीरपुर-एपीएमसी-अध्यक्षस्य परिवादपत्रेण विधिप्रक्रिया

हमीरपुर-मण्डले मुख्यमन्त्रिणः सुखविन्दरसिंहसुक्खोः सदर-क्षेत्रस्य विधायकस्य आशीषशर्मणश्च मध्ये प्रवृत्ता राजनैतिक-वाग्युद्ध-चर्चा विषयीभूता अस्ति। बुधवासरे भाजपा-दलस्य विरोधप्रदर्शने अपि विधायकेन राज्यसर्वकारस्य

विरुद्धं बहवः प्रश्नाः उत्थापिताः। अधुना अर्यैव प्रदर्शनस्य वक्तव्यानां विषये प्राथमिकी-पञ्जीकरणानन्तरं (FIR-पञ्जीकरणानन्तरं) प्रकरणमिदं पुलिस-अन्वेषणस्य परिधौ आगतम्। मुख्यमन्त्रिणः सुखविन्दरसिंहसुक्खोः राज्यसर्वकारस्य च विरुद्धं कृत-वक्तव्यैः हमीरपुर-सदर-विधायकस्य आशीषशर्मणः विरुद्धं सदर-आरक्षकावासे (थाना-कार्यालये) प्राथमिकी पञ्जीकृता अस्ति। आरक्षकदले एषः अभियोगः काङ्ग्रेस-दलस्य नेत्रा हमीरपुर-कृषि-उपज-मण्डी-समित्याः (APMC) अध्यक्षेण अजयशर्मणा प्रदत्तः। इदं प्रकरणं बुधवासरे गान्धी-चत्वरे भाजपा-दलेन आयोजिते रोषप्रदर्शने विधायकेन सर्वकारस्य उपरि आरोपितेभ्यः आक्षेपेभ्यः सम्बद्धं कथ्यते। आरक्षकदलेन अभियोगपत्रस्य आधारेण अभियोगं पञ्जीकृत्य अन्वेषणम् आरब्धम्। हमीरपुरस्य आरक्षकाधीक्षकः (SP) बलवीरठाकुरः असूचयत् यत् अस्मिन् विषये अभियोगः प्राप्तः, सदर-आरक्षकावासे च प्रकरणं पञ्जीकृतम्। विधायकेन उक्तं यत् काङ्ग्रेस-सर्वकारस्य कार्यकाले तस्य विरुद्धं दर्जिता इयं तृतीया प्राथमिकी अस्ति, यदा तु अद्यपर्यन्तं समग्रतया तस्योपरि तस्य परिवारस्य च विरुद्धम् अष्ट प्राथमिकी-प्रकरणानि पञ्जीकृतानि।

श्रीगरीबदासीय- साधु- संस्कृत- महाविद्यालयस्य परिसरे अष्टादशतमा खण्डस्तरीया संस्कृत- छात्रप्रतियोगिता वरिष्ठवर्गीय- प्रतियोगितानाम् आयोजनम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. नवीन ममगाई, उत्तराखण्ड।

उत्तराखण्ड- संस्कृतसंस्थानेन आयोजितायाः अष्टादशतमा- खण्डस्तरीय- संस्कृत- छात्रप्रतियोगितायाः अन्तर्गतं वरिष्ठवर्गीयानां प्रतियोगितानां आयोजनं श्रीगरीबदासीय- साधु- संस्कृत- महाविद्यालयस्य परिसरे सम्पन्नम्। अस्मिन् कार्यक्रमे बहादुराबाद-विकासखण्डस्य समस्तेषु शासकीयेषु, अशासकीयेषु तथा प्रबन्धकीयेषु महाविद्यालयेषु अध्ययनरताः छात्राः उत्साहपूर्वकं संस्कृत-समूहनाटके, संस्कृत-समूहनृत्ये, संस्कृत-समूहगाने, संस्कृत-आशुभाषणे, संस्कृत-वादविवादे, श्लोकोच्चारण-प्रतियोगितायां भागं गृहीतवन्तः।

दीपप्रज्वलनेन कार्यक्रमस्य शुभारम्भः

कार्यक्रमस्य शुभारम्भः डॉ. ब्रह्मदेव- विद्यालङ्कार-महोदयेन संस्कृतविभागाध्यक्षः, गुरुकुल-काङ्गड़ी- विश्वविद्यालयः, हरिद्वार; डॉ. प्रेरणागर्ग-महोदयया प्राचार्या, श्रीगरीबदासीय- संस्कृत-महाविद्यालयः, हरिद्वार; धनश्याम उनियालमहोदयेन प्राचार्यः, ब्रह्मचारी- रामकृष्ण-संस्कृत- विद्यालयः, हरिद्वार; तरुणजोशी-महोदयेन कोषाध्यक्षः, पहाड़ी-महासभा; डॉ. कञ्चनतिवारीमहोदयया, डॉ. हरीशतिवारीमहोदयेन, डॉ. रतनखण्डेलवाल-महोदयेन, डॉ. श्यामलालगौड- महोदयेन, राकेशभट्ट- महोदयेन संयुक्तरूपेण दीपप्रज्वलनं कृत्वा कृतः। कार्यक्रमस्य मञ्चसञ्चालनं केशवबलियानी-महोदयेन सुसम्पन्नम्।

संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्

अस्मिन् अवसरे डॉ. ब्रह्मदेवविद्यालङ्कार-महोदयेन उक्तं यत्- अस्माभिः सर्वैः संस्कृतभाषायाः उन्नयनाय निरन्तरं प्रयत्नः करणीयः। संस्कृतभाषा अस्मान् "सर्वं भवन्तु सुखिनः", "वसुधैव कुटुम्बकम्" इत्यादिभावनाभिः परिपूर्णान् करोति।

अतः संस्कृतभाषायाः संरक्षणं, संवर्धनं, प्रचार-प्रसारः अस्माकं सर्वेषां दायित्वम् अस्ति।

सर्वत्र विकासखण्डेषु प्रतियोगितायाः आयोजनम्

एषा वरिष्ठवर्गीया संस्कृत-छात्रप्रतियोगिता अद्य उत्तराखण्डप्रदेशस्य प्रत्येकं जनपदे स्थितेषु पञ्चनवति (९५) विकासखण्डेषु आयोजितेति। अस्यां प्रतियोगितायां सहस्रशः छात्राः प्रतिभागित्वं स्वीकृत्य स्वप्रतिभां प्रदर्शयन्ति। संस्कृतभाषा वर्तमानयुगे समाजाय सम्यग्दिशां प्रदर्शयितुं समर्था भाषा अस्ति। अतः संस्कृतभाषा जन- जनस्य भाषा भवेत्, इत्येव उद्देश्येन उत्तराखण्ड- संस्कृत-संस्थानेन संस्कृत- छात्रप्रतियोगितायाः आयोजनं क्रियते।

प्रतिभागिनां संख्या

बहादुराबाद- विकासखण्डस्य संयोजकः प्रकाशचन्द्रतिवारीमहोदयः अवदत् यत् कनिष्ठवर्गीयासु प्रतियोगितासु षट्सु स्पर्धासु ३४० छात्र-छात्राभिः सहभागिता कृता। वरिष्ठवर्गीयासु प्रतियोगितासु तु ५७० छात्र-छात्राः प्रतिभागित्वं कृतवन्तः। छात्र-छात्राणां प्रतियोगितासु सहभागितायै १४० दलशिक्षकैः सहयोगः प्रदत्तः। कार्यक्रमस्य अन्ते संयोजकेन प्रकाशचन्द्रतिवारी-महोदयेन श्रीगरीबदासीय- साधु- संस्कृत-महाविद्यालयस्य प्राचार्या डॉ. प्रेरणागर्ग-महोदया, समस्ताः अतिथयः, सहयोगिनः अध्यापकाः प्रति हार्दिकं कृतज्ञतां ज्ञापितम्। तेषां अथकप्रयत्नैः कार्यक्रमः निर्विघ्नतया सम्पन्नः।

संयोजकेन उक्तं यत् संस्कृत-छात्रप्रतियोगितायां छात्राः पूर्णमनोयोगेन सहभागितां कुर्वन्ति। एतादृशाभिः प्रतियोगिताभिः छात्राणां सर्वतोमुखः विकासः भवति, तेषु आत्मविश्वासः, सृजनशीलता, नेतृत्वक्षमता च वर्धते।

नन्दिनी- अहो! दन्तफेननलिकायां छुरिका! एतत् अतीव विचित्रम्। अपरा वार्ता का?

काव्या- मार्गे एका दुर्घटना जाता। तत्र एकेन ग्राहकेन स्वस्य भोजनं दुर्घटनाग्रस्तात् भोजनवितरण-यानात् आनीतम्।

नन्दिनी- भोजनाय एतादृशं साहसम्! सः नूनम् अतीव बुभुक्षितः जातः। तृतीया वार्ता का?

काव्या- आङ्ग्लदेशे एकेन नरेण शार्क-मत्स्यानां मत्स्यालयस्य अन्तः जलमज्जक-वेषेण प्रेमिकायै विवाहप्रस्तावः कृतः।

नन्दिनी- ग्राहाणां मध्ये विवाहप्रस्तावः! अद्भुतं

पुरस्कार-वितरणम्

पुरस्कारवितरणसमारोहे श्रीगरीबदासीय- संस्कृत-महाविद्यालयस्य प्रबन्धकः महामण्डलेश्वरः रविदेवशास्त्रीमहोदयः, महाविद्यालयस्य प्राचार्या डॉ. प्रेरणागर्गमहोदया, डॉ. नवीनपन्तमहोदयः, डॉ. आनन्दकर्णवालमहोदयः, ललितजोशी-महोदयः, सन्ध्याकर्णवालमहोदया च छात्रेभ्यः आशीर्वादं प्रदाय पुरस्कारान् वितरितवन्तः।

प्रतियोगितानां परिणामाः

१. संस्कृत-नाटक-प्रतियोगिता

प्रथमस्थानम्- भगवानदास- आदर्श- संस्कृत-महाविद्यालयः, हरिद्वारम्। द्वितीयस्थानम्- पतञ्जलि-विश्वविद्यालयः, हरिद्वारम्। तृतीयस्थानम्- गुरुकुल-काङ्गड़ी-विश्वविद्यालयः, हरिद्वारम्।

२. संस्कृत-समूहगान-प्रतियोगिता

प्रथमस्थानम्- आचार्यकुलम्, पतञ्जलि-योगपीठम्, हरिद्वारम्। द्वितीयस्थानम्- गुरुकुल-काङ्गड़ी-सम-विश्वविद्यालयः, हरिद्वारम्। तृतीयस्थानम्- श्री चेतनज्योति- संस्कृत- उत्तरमध्यमा- विद्यालयः, हरिद्वारम्।

३. संस्कृत-समूहनृत्य-प्रतियोगिता

प्रथमस्थानम्- आचार्यकुलम्, पतञ्जलि-योगपीठम्, हरिद्वारम्। द्वितीयस्थानम्- पतञ्जलि-विश्वविद्यालयः, हरिद्वारम्। तृतीयस्थानम्- श्री जगदेवसिंह- संस्कृत- उत्तरमध्यमा- विद्यालयः, सप्त-ऋषिः।

४. संस्कृत-वादविवाद-प्रतियोगिता

प्रथमस्थानम् आचार्यकुलं, पतञ्जलि-योगपीठं इत्यस्य छात्राभ्यां अनन्त-योगेशेन अनिरुद्धेन च प्राप्तम्। द्वितीयस्थानं पतञ्जलि-विश्वविद्यालयस्य छात्राभ्यां खुशी-पूर्व, मल्लिका-दासेन च प्राप्तम्। तृतीयस्थानं श्री भगवानदास- आदर्श- संस्कृत- महाविद्यालयस्य छात्राभ्यां अक्षत-फुलारा, सचिन-गहतोड़ी इत्याभ्यां च प्राप्तम्।

५. संस्कृत-आशुभाषण-प्रतियोगिता

प्रथमस्थानम्- पतञ्जलि- विश्वविद्यालयस्य छात्रा शुभाङ्गिनी आर्या। द्वितीयस्थानम्- श्री भगवानदास- आदर्श- संस्कृत- महाविद्यालयस्य छात्रः ज्ञानेन्द्र-सिंहः। तृतीयस्थानम्- आचार्यकुलस्य, पतञ्जलि-योगपीठस्य छात्रा अनिका।

६. श्लोकोच्चारण-प्रतियोगिता

प्रथमस्थानम्- आचार्यकुलस्य, पतञ्जलि- योगपीठस्य छात्रा सृजना। द्वितीयस्थानम्- गुरुकुल- काङ्गड़ी-सम- विश्वविद्यालयस्य छात्रः अनिलदत्त थपलियालः। तृतीयस्थानम्- उत्तराखण्ड- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य छात्रः वेदान्त-सती।

वार्तासंवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं व्याहरामि। नमस्ते काव्ये।

काव्या- नमस्ते नन्दिनि। अद्य मया काश्चन विचित्राः वार्ताः श्रुताः।

नन्दिनी- का प्रथमा वार्ता?

काव्या- विमानपतने आरक्षकाः दन्तफेननलिकायाम् एकां निगूढां छुरिकां प्राप्तवन्तः।

प्रेम! सा भीता न जाता? अग्रे किं जातम्?

काव्या- जर्मनिया-देशे एकेन अव्यावसायिकेन अन्वेषकेण भूमौ रोमकीयाः अनेकाः प्राचीनाः रजतमुद्राः प्राप्ताः।

नन्दिनी- महती सम्पत्तिः तेन प्राप्ता! सः भाग्यशाली। अन्तिमा वार्ता का?

काव्या- अमेरिकादेशे भल्लूकानां स्थूलता-प्रतियोगिता आरब्धा। तत्र 'चर्बि'-नामकः स्थूलतमः भल्लूकः जनैः चितः।

नन्दिनी- विचित्रः उत्सवः! एताः सर्वाः वार्ताः अतीव मनोरञ्जिकाः।

-ईदर धीरजः

डी. ए. वी. सैन्युरी पब्लिक विद्यालये खण्डस्तरीय-संस्कृत-स्पर्धा: २०२६-२७ प्रारम्भः

हिमसंस्कृतवार्ता:- खण्डस्तरीय- संस्कृतस्पर्धा २०२६-२७ इति कार्यक्रमः हल्द्वानी-नगरस्थे डी. ए. वी. सैन्युरी पब्लिक स्कूल- इत्यस्मिन् विद्यालये दिनाङ्के २३.०९.२०२६ तः प्रारम्भः। उद्घाटनदिने राज्य- सङ्गठनमन्त्रिणा शङ्करकोरङ्गमहोदयेन संस्कृतस्पर्धायाः विधिवत् उद्घाटनं कृतम्। स्पर्धायाः अध्यक्षतां डी. ए. वी. सैन्युरी पब्लिक विद्यालयस्य प्रधानाचार्यः अमित जोशी-महोदयः अकरोत्। मुख्यातिथिरूपेण उपस्थितेन राज्यमन्त्रिणा शङ्करकोरङ्ग-महोदयेन स्वोद्बोधने भारतीयसंस्कृतेः संरक्षणाय समाजे नैतिकतायाश्च विकासाय संस्कृतभाषायाः प्रचार-प्रसारस्य विशेषमहत्वं प्रतिपादितम्। तेन उक्तं यत् संस्कृतभाषा एव देववाणी अस्ति। संस्कृतमन्त्रेषु महती शक्तिः विद्यते तथा च अद्य वैज्ञानिकाः अपि वैदिकमन्त्राणां प्रभावं स्वीकरोन्ति। प्रधानाचार्यः अमितजोशीमहोदयः छात्रैः संस्कृतस्पर्धायां क्रियमाणानां प्रयत्नानां प्रशंसां कृत्वा सर्वान् आहूतवान् यत् स्वसंस्कृतेः संरक्षणाय संस्कृतभाषायाः प्रचारः प्रसारश्च सर्वैः कर्तव्यः। अस्मिन् कार्ये सर्वकारेण सह समाजस्यापि महत्त्वपूर्णं योगदानं भवितव्यम्। खण्डस्तरीय-संस्कृतस्पर्धा षड्विधासु स्पर्धासु सम्पन्ना अभवत्। कनिष्ठवर्गे संस्कृत- नाटक-स्पर्धायां सनातनधर्मसंस्कृत उत्तरमाध्यमिक विद्यालयः, हल्द्वानी प्रथमस्थानं प्राप्तवान्। समूहनृत्य-स्पर्धायां सनातनधर्म- संस्कृत-महाविद्यालयः प्रथमस्थानं प्राप्तवान्। समूहगानस्पर्धायां के. वी. एम. पब्लिक स्कूल, हल्द्वानी प्रथमस्थानं प्राप्तवान्। संस्कृत-वादविवाद- स्पर्धायां अदितिपाण्डे, वेदान्ती पाण्डे, च वैल्ली सीनियर सेकेण्डरी स्कूल, डोलपुर, प्रथमस्थानं प्राप्तवत्यौ। श्लोकोच्चारण-स्पर्धायां त्रिलोक महतोलिया, महादेवगिरि संस्कृत महाविद्यालयः, प्रथमस्थानं प्राप्तवान्। द्वितीयदिने वरिष्ठवर्गस्य संस्कृत-स्पर्धा सम्पन्ना अभवत्। अस्यां सर्वासु षड्विधासु स्पर्धासु संस्कृतनाटकं, समूहगानं, समूह-नृत्यं,

आशुभाषणं, श्लोकोच्चारणं, संस्कृत-वादविवादः हल्द्वानी-विकासखण्डस्य पञ्चविंशतिः विद्यालयानां ४५६ छात्राः छात्राश्च स्वस्वदलशिक्षकैः सह उत्साहपूर्वकं भागं गृहीतवन्तः। समापनदिवसस्य उद्घाटनसत्रे मुख्यातिथिरूपेण राज्यमन्त्री, मण्डी-समित्याः अध्यक्षः अनिलडब्ल्यू- महोदयः उपस्थितः आसीत्। विशिष्टातिथिरूपेण राष्ट्रिय- शैक्षिक-सङ्घस्य पूर्वप्रान्तीय-महामन्त्री सोहनमाजिला-महोदयः, धौलिया बालिका इण्टर- कॉलेजतः प्रधानाचार्या भारती नारायणभट्ट- महोदया च उपस्थितौ आस्ताम्। समापनसमारोहे अध्यक्षः अमितजोशी-महोदयः, खण्ड-संस्कृत-संयोजकः हरीशपाठकमहोदयः सर्वेभ्यः प्रतिभागिभ्यः पुरस्कारराशेः वितरणं कृतवन्तौ। श्री सनातनधर्म- संस्कृत-महाविद्यालयेन श्लोकोच्चारणे, वादविवादे प्रथमस्थानं, संस्कृतनाटके च तृतीयस्थानं प्राप्तम्। श्री-कपिलाश्रमीसंस्कृत विद्यालयेन संस्कृतनाटके, वादविवादे द्वितीयस्थानं, समूहगाने च प्रथमस्थानं प्राप्तम्। महादेवगिरि-संस्कृतमहाविद्यालयेन संस्कृतनाटके प्रथमस्थानं प्राप्तम्। कार्यक्रमस्य सफलतापूर्वकं संचालनाय सर्वेभ्यः निर्णायकेभ्यः, लेखासमित्याः सदस्येभ्यः, प्रतिभागिभ्यश्च हार्दिकं कृतज्ञतापूर्वकं धन्यवादं ज्ञापितम्। अस्य कार्यक्रमस्य सफलतायां निर्णायकमण्डल्याः तथा लेखासमित्याः सदस्याः- डॉ. मोहितजोशी, डॉ. हेमन्तजोशी, चन्द्रप्रकाशः उप्रेती, मनोजकुमारः पाण्डे, दुर्गादत्त गुणवन्तः, गणेशजोशी, विपिन पन्तः, अर्जुनगिरिः, भुवनचन्द्रजोशी, सुभाष तिवारी, सुनीता जोशी, वन्दना तिवारी, डॉ. जगदीश पाण्डे, कर्षित जोशी, डॉ. हिमाचल कुमारी, घनश्यामभट्टः इत्यादयः महत्त्वपूर्णं सहयोगं प्रदत्तवन्तः। सम्पूर्णः कार्यक्रमः संस्कृतभाषायाः प्रचार-प्रसाराय, भारतीयसंस्कृतेः संरक्षणाय, छात्रेषु नैतिक-मूल्यानां विकासाय च अत्यन्तं महत्त्वपूर्णः सिद्धः।

वित्तकोषस्य ऋणशेषराशेः अप्रदानेन प्रशासनद्वारा भूमेः सम्पत्ति-ग्रहणम् डुमरियागञ्जे राजस्व-विभागेन नियमानुसारं कार्याचरणम्

डुमरियागञ्जः। वृजेश कुमार पाण्डेयः

उत्तरप्रदेश-ग्रामीण-वित्तकोषस्य धोबहा-शाखायाः ऋणशेषराशेः अप्रदानेन प्रशासनद्वारा दिनाङ्के २२ सितम्बर २०२६ नियमानुसारं सम्पत्ति-ग्रहणम्-कार्याचरणं सम्पन्नं कृतम्। प्राप्तविवरणानुसारं श्री सुभाषचन्द्र-मिश्रादीनां पुत्रः रामदेवः, निवासी ग्राम-मिश्रौलिया-शिवदासः, इत्यस्य नाम्नि उत्तरप्रदेश-ग्रामीण- वित्तकोषस्य धोबहा-शाखायां ३,२६,६१५ रूप्यकाणां ऋणशेषराशिः अवशिष्टा आसीत्। ऋणशेषराशेः अनुप्रापणार्थं प्रशासनद्वारा तस्य अचल-सम्पत्तेः विरुद्धं सम्पत्ति-ग्रहणम्-कार्याचरणं कृतम्। ग्राम-मिश्रौलिया-मय-शिवदासे, तप्पा-करही, परगणा-रसूलपुर, तहसील-डुमरियागञ्जे स्थितयोः गाटा-संख्या ३६४, यस्य क्षेत्रफलम् ०.८२४० हेक्टेयर, तथा गाटा-संख्या ५४, यस्य क्षेत्रफलम् ०.४२७० हेक्टेयर, इत्यनयोः भूमयोः ऋणिकस्य सम्पूर्णः अंशः सम्पत्ति-ग्रहणम् कृतः। दिनाङ्क ०७ अगस्त २०२६ इत्यस्य स्वीकृति-आदेशस्य अनुपालनरूपेण आर.सी. प्रपत्र-४१ अन्तर्गतं भूमेः तथा अन्यासाम् अचल-सम्पत्तीनां सम्पत्ति-ग्रहणम् कृता। सम्पत्ति-ग्रहणम् कृतायाः सम्पत्तेः हस्तान्तरणं, विक्रयः, दानं वा अन्येन केनचित् प्रकारेण तस्याः सम्पत्तेः उपरि भारारोपणं निषिद्धं कृत्वा प्रतिबन्धः स्थापितः।

कार्याचरणे उपस्थिताः अधिकारिणः कर्मचारिणश्च

नायब-तहसीलदारः डुमरियागञ्जः श्री राघवचन्द्र-पाण्डेयः कार्याचरणे स्थले उपस्थितः आसीत्। तेन सह संग्रह-अमीनाः श्री हरेन्द्रकुमारः, शिवसागरः, सुभाषचन्द्रः, सन्तरामः, राधेश्यामः तथा सन्दीपकुमारः उपस्थिताः आसन्। तथैव संग्रह-अनुसेवकाः आजारामः, रामसहायः, ओमप्रकाशः, जयशङ्करः तथा अब्दुल-खालिकः, क्षेत्रीय-लेखपालः श्री प्रमोद-चौधरी, उत्तरप्रदेश-ग्रामीण-वित्तकोषस्य धोबहा-शाखायाः शाखा-प्रबन्धकः तथा अनुप्रापणम्-क्षेत्र-प्रबन्धकः श्री वेदप्रकाश-पाण्डेयः अपि कार्याचरणसमये उपस्थिताः आसन्। प्रशासनद्वारा वित्तकोषस्य ऋणशेषराशेः अनुप्रापणार्थं नियमानुसारं सम्पत्तेः सम्पत्ति-ग्रहणम्-कार्याचरणं सम्पन्नं कृतम्। सम्पत्ति-ग्रहणम् कृतायाः सम्पत्तेः सम्बन्धे नियमानुसाराः प्रतिबन्धाः अपि प्रभावी कृताः।

खण्डस्तरीय- संस्कृत- प्रतियोगितायां भुवनेश्वरी- विद्यालयस्य वर्चस्वम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ नवीनममगाई पौडी गढवाल, उत्तराखण्ड।

उत्तराखण्ड- संस्कृत- संस्थानस्य तत्त्वावधाने समायोजितस्य अष्टादश- संस्कृत- महोत्सवस्य अन्तर्गतं खण्डस्तरीय- संस्कृत- छात्रप्रतियोगितायाः आयोजनं ब्रिगेडियर- विद्याधरजुयाल- संस्कृतविद्यालये, भुवनेश्वरी इत्यत्र अत्युत्साहपूर्णं संस्कृतमय- वातावरणे सम्पन्नमभवत्। संस्कृतभाषा- संरक्षणसंवर्धनपूर्वकं विद्यार्थिषु संस्कृताध्ययनानुराग- जिज्ञासात्म- विश्वास- सृजनशीलतादीनाम् अभिवर्धनमुद्दिश्य समायोजितायामस्यां प्रतियोगितायां कोटविकासखण्डान्तर्गत- विविधशिक्षण- संस्थानेभ्यः समागतैः छात्रैः छात्राभिश्च उत्साहपूर्वकं सहभागिता विहिता। कनिष्ठवरिष्ठवर्गद्वये विभक्तायां प्रतियोगितायां नाटकम्, आशुभाषणं, वादविवादः, श्लोकोच्चारणं, समूहगानं, समूह-नृत्यं च इत्येतेषु षट्सु स्पर्धाक्षेत्रेषु प्रतिभागिभिः स्वकीयवाक्पटुता- अभिनयनैपुण्य- काव्याभिव्यक्ति- सङ्गीतप्रज्ञा- नृत्यनैपुण्यादीनां मनोहारिप्रदर्शनं समुपस्थापितम्। अस्याः प्रतियोगितायाः शुभारम्भः विद्यालयप्रधानाचार्या अनसूयाप्रसादसुन्दरियालः छात्रावासाधीक्षकः नवीनजुयालः, अनिलगुसाई महोदयः इत्येतेषां करकमलाभ्यां दीपप्रज्वलनेन

शुभारम्भः अभवत्। प्रतियोगितायां केन्द्रीय- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य रघुनाथकीर्तिपरिसर- देवप्रयागात्, रा. इ. का. देवप्रयागः नाहसैन दौदल कोट मांसाणगांव- खोलाचौरी- भुलनेश्वरी, पलोटाबसन्तपुरादिभ्यश्च विद्यालयेभ्यः छात्राः छात्र्यश्च समुपेत्य स्वप्रतिभाप्रदर्शनं कृतवन्तः।

भुवनेश्वरीप्रतिभानां विजयवैजयन्ती

प्रतियोगितायां ब्रिगेडियर विद्याधरजुयाल- संस्कृतविद्यालय- भुवनेश्वरी इत्यस्य छात्रैः स्वप्रतिभाप्रकाशनेन सर्वान् अभिभावयद्भिः दशसु स्पर्धासु प्रथमस्थानमधिगत्य विद्यालयस्य गौरवगरिमानमभिवर्धितम्। कनिष्ठवर्गे नाटक- आशुभाषण- वादविवाद- श्लोकोच्चारणस्पर्धासु प्रथमस्थानं, समूह- नृत्यस्पर्धायां द्वितीयस्थानं, समूहगानस्पर्धायां च तृतीयस्थानं सम्प्राप्तम्। वरिष्ठवर्गे नाटक- आशुभाषण- वादविवाद- श्लोकोच्चारण- समूहनृत्यस्पर्धासु प्रथमस्थानं, समूहगानस्पर्धायां द्वितीयस्थानं प्राप्तम्। विद्यालयप्रधानाचार्या अनसूयाप्रसादसुन्दरियालः छात्रावासाधीक्षकः नवीनजुयालमहोदयश्च सर्वेषां प्रतिभागिनां उत्साहवर्धनं कुर्वन्तौ प्रतिपादितवन्तौ यत् संस्कृतमहोत्सवः विद्यार्थिजीवनस्य निरन्तरप्रेरणास्रोतस्वरूपः वर्तते।

विद्यालयमिदं विगतसप्तदशवर्षेभ्यः खण्डस्तरीयप्रतियोगिताभ्यः राज्यस्तरीय- प्रतियोगितापर्यन्तं निरन्तरं सहभागित्वं निर्वहदस्ति। एतादृशैः संस्कृति- संस्कार- संवर्धनोपयोगिभिरायोजनैः विद्यार्थिषु अनुशासनात्मविश्वास- नेतृत्वक्षमतादीनां सर्वतोमुखाभिवृद्धिर्भवति। कार्यक्रमस्य सञ्चालन- दायित्वं डॉ. अनूपकुकरेतीमहोदयेन डॉ. नवीनममगाईमहोदयेन च संयुक्तरूपेण निर्वृढम्। समापनसमारोहे केन्द्रीय- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य रघुनाथकीर्तिपरिसरस्य निदेशकः डॉ. सुब्रमण्यम्- महोदयः, बी. जी. आर. परिसरपौडीस्थ- संस्कृतविभागीयः दिनेशपाण्डेयमहोदयः समुपस्थितौ आस्ताम्। निदेशकः प्रतिभागिनामुत्साहवर्धनं कुर्वन् प्रतिपादितवान् यत् संस्कृतस्य महत्त्वमेकदिवसीय- प्रतियोगितापर्यन्तं न परिसीमितं भवेत्, अपि तु संस्कृतभाषा जीवनचर्यायाः सहचरी, संस्काराणां संवाहिका, भारतीयज्ञानपरम्परायाश्च आधारभूता भवेत्। अतः संस्कृताध्ययनाध्यापनयोः संरक्षणसंवर्धनयोश्च सर्वैः सातत्येन प्रयत्नः करणीयः। दिनेशपाण्डेय- महोदयेनापि प्रतियोगितायाः प्रशंसां विदधता सर्वेभ्यः प्रतिभागिभ्यः हार्दिकशुभकामनाः समर्पिताः। डॉ. नवीनममगाईमहोदयः अवदत् यत् एतादृशाः संस्कृतप्रतियोगिताः विद्यार्थिनां अन्तर्निहित- प्रतिभाप्रतिभासनाय, संस्कृत- संस्कृति- संस्कार- परम्परासम्बन्ध- दृढीकरणाय च सशक्तमश्रं प्रददति। खण्डस्तरे प्रथम- द्वितीय- स्थानमधिगन्तारः प्रतिभागिनः आगामिनि जनपदस्तरीय- संस्कृतप्रतियोगितायां सहभागित्वं करिष्यन्ति इति तेन प्रतिपादितम्। अन्ते खण्डसंयोजकेन विश्वक्सेनमहोदयेन उत्तराखण्ड- संस्कृतसंस्थानस्य प्रति कृतज्ञताभावः प्रकटितः। तेन समागतानां सर्वेषां प्रतिभागिनां, दलशिक्षकाणां, निर्णायकमण्डलस्य, विद्यालयपरिवारस्य च सहयोगाय हार्दिकं धन्यवादज्ञापनं कृत्वा कार्यक्रमस्य समापनमुद्घोषितम्।

"संस्कृतकथामञ्जरी" {२३} ।। द्वात्रिंशत्पुत्तलिकासिंहासनम् ।। "अथ परोपकाराय स्वदेहाहुतिदानं नाम सप्तदशोपाख्यानम्"

अथ तदेव सिंहासनं समाचङ्क्यमाणं राजानं पुनरन्या पुत्तलिकाऽवदत्- शृणु राजन्! औदार्ये विक्रमसदृशोऽन्यो नासीत्, निर्मलेन औदार्यगुणेन त्रिभुवने तस्य कीर्तिः विस्तारं गता। सर्वेऽर्थिजनास्तमेव राजानं स्तुवन्ति। सर्वदा स्वस्ति वचनं दातृणामेव प्रीत्यै भवति। एकदा परममण्डलस्थस्य कस्यचिद्वाजः पुरतः केनचित् स्तुतिपाठकेन विक्रमार्कस्य गुणावली पठिता। तेन राजा तां श्रुत्वा मनसि स्पर्धां विधाय स्तुतिपाठकं प्रति उक्तं- भो वन्दिन्! किमर्थमेते सर्वे स्तुतिपाठकाः विक्रमेव राजानं स्तुवन्ति? किमन्यो राजा त्रिभुवनेऽपि नास्ति। परोपकारकरणे तस्य स्वदेहेऽपि ममत्वं नासीत्।

तस्य तद्वचनं श्रुत्वा स राजा, "अहमपि परोपकारं करिष्यामि" इति मनसि विचार्य, कश्चन योगिनमाहूय अवादीत्, भो योगिन्! परोपकारकरणार्थं प्रतिदिनं नवं नवं द्वयं यथा भवति, काश्चिदुपायोऽस्ति न वा? योगिनोक्तम्- भो राजन्! किमिति नास्ति? राज्ञोक्तम्- अस्ति चेत्, तमुपायं ममाग्रे निवेदय अहं ते साधयामि। योगिनोक्तं- कृष्णचतुर्दशीदिवसे चतुःषष्टियोगिनीचक्रं पूजनीयं तत्पुरतो मन्त्रपुरश्चरणं विधाय तद्दशांशहोमं कर्तव्यः, होमावसाने पूर्णाहुतिनिमित्तं स्वशरीरमग्नौ होतृत्वम्। ततो राजा तथाऽनुष्ठिते योगिनीचक्रं तस्य मांसं भक्षयित्वा अतीव प्रसन्नं भूत्वा अमृतेनाभिषिच्य च राज्ञे नवं शरीरं दत्त्वा भणति- भो राजन्! वरं वृष्णीष्व। राज्ञोक्तं- भो मातरः! यदि प्रसन्नाः सन्ति भवत्यः, तर्हि मम गृहे ये सप्त महावटाः सन्ति, तान् प्रतिदिनं सुवर्णपूर्णान् कुर्वन्तु। ताभिरेवमुक्तं- त्वम् एवं मासत्रयं प्रतिदिनं स्वशरीरमग्नौ होष्यसि चेत् तर्हि तथा वयं करिष्यामः। राजाऽपि तथाऽस्तु इत्यक्त्वा प्रतिदिनं तथैव करोति। एकदा विक्रमार्को राजा

कथाप्रसङ्गेन इमां वार्तां श्रुत्वा तत् स्थानं समागत्य, तत्रत्यनृपतेः आगमनात् प्रागेव पूजादिकं विधाय पूर्णाहुतिसमये होमाग्नौ स्वदेहं पातयामास। ततो भक्षणसमये योगिनीभिः परस्परं भणितम्- अद्य तन्वन्तरमांसम् अतीव स्वादुतरं विद्यते, अस्य हृदयं महासारम् अस्ति, इयं साधारणसत्त्वसारो न भक्षणीयः, इत्युक्त्वा पुनस्तमुज्जीव्य भणितं, भो महासत्त्व- को भवान्? तव शरीरत्यागे किं वा प्रयोजनम्? तेनोक्तं- मया परोपकारार्थं शरीरमग्नौ हुतम्? योगिनीभिर्भणितं- तर्हि वयं प्रसन्नाः स्मः, वरं वृष्णीष्व। राज्ञोक्तं- यदि मयि प्रसन्नाः सन्ति भवत्यः तर्हि अयं राजा मरणात् प्रतिदिनं महत् कष्टम् अनुभवति, तत् निवारणीयम्, विनैव देहपातम् अस्य सप्तमहावटाः नित्यं सुवर्णेन पूरणीयाः। योगिनीभिर्भणितं- भवतु तथा करिष्यामः इति अङ्गीकृत्य ताभिः राज्ञः मरणं निवारितं वटाश्च प्रत्यहं सुवर्णेन पूरिताः। अथ राजा निजनगरं प्रत्यागतः।

इमां कथां कथयित्वा पुत्तलिका भोजमवदत्- भो राजन्! त्वयि एवं परोपकारः धैर्यं दया च विद्यते चेत् तर्हि अस्मिन् सिंहासने समुपविश। राजा तूष्णीमासीत्- डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे, महाराष्ट्रम् ७८

दुगड्डाखण्डस्य वरिष्ठसंस्कृत- स्पर्धा: उत्साहेन सम्पन्नाः

हिमसंस्कृतवार्ता—कुलदीपमैन्दोला।कोटद्वारम्।
उत्तराखण्ड-संस्कृत-संस्थान- (उत्तराखण्ड-
सर्वकार-)-हरिद्वारद्वारा आयोजिता: दुगड्डाविकास-
खण्डस्य खण्डस्तरीया: वरिष्ठवर्गीया:
संस्कृतस्पर्धा: मेहरबानसिंहकण्डारी सरस्वती-
विद्यामन्दिरे इण्टर-कॉलेज-कालाबडकोटद्वारे
सफलतया सम्पन्नाः। कार्यक्रमस्य उद्घाटनं
मुख्यातिथिना समाजसेविना प्रवेशनवानी-
महोदयेन, विशिष्टातिथ्या नीरूबाला-खन्तवाल-
महोदयया, प्रधानाचार्येण चन्दनसिंहनकोटि-
महोदयेन श्रीसिद्धबलीगुरुकुलसंस्कृतविद्यालयतः
डा.रमाकान्तकुकरेतीवर्येण , डा.मंजूकपरवाण-
महोदयया च खण्डसंयोजकया तथा अन्यैः
विशिष्टैः अतिथिभिः संयुक्तरूपेण दीपप्रज्वलनेन
कृतम्।

समूहगाने कोटद्वारस्य विजयः

समूहगानस्पर्धायां राजकीय-इण्टर-कॉलेज-
कोटद्वारं प्रथमस्थानम्, पी.एम.श्री
राजकीयबालिका-इण्टर-कॉलेज- कण्वघाटी
द्वितीयस्थानम् तथा राजकीयबालिका-इण्टर-
कॉलेज- कोटद्वारं तृतीयस्थानम् अलभत्।

नृत्य-नाटकयोः प्रतिभायाः प्रदर्शनम्

स्पर्धायां समूहनृत्ये राजकीय-इण्टर-कॉलेज-
कुम्भीचौडः प्रथमः, राजकीय-बालिका-इण्टर-
कॉलेज-दुगड्डा द्वितीयः, मेहरबानसिंहकण्डारी

(इण्टर-कॉलेज) तृतीयः अभवत्। नाटकस्पर्धायां
राजकीय-इण्टर-कॉलेजकोटद्वारं प्रथमः तथा
मेहरबानसिंहकण्डारी (इण्टर-कॉलेज) द्वितीयः
अभवत्।

वाद-विवादे आशुभाषणे च उत्कृष्टता

वाद-विवादस्पर्धायां मेहरबानसिंहकण्डारी (इण्टर-
कॉलेज) प्रथमः, राजकीयबालिका (इण्टर-
कॉलेज) लालपानी द्वितीयः, राजकीय-इण्टर-
कॉलेज-दुगड्डा तृतीयः। आशुभाषणस्पर्धायामपि
मेहरबानसिंहकण्डारी इण्टर-कॉलेज प्रथमस्थानम्
अलभत्।

श्लोकौच्चारणे महाविद्यालयस्य गौरवम्

श्लोकौच्चारणस्पर्धायां राजकीयस्नातकोत्तर-
महाविद्यालयः कोटद्वारः प्रथमः, मेहरबान-
सिंहकण्डारी (इण्टरकॉलेज) द्वितीयः, राजकीय-
बालिका इण्टर-कॉलेज-कण्वघाटी तृतीयः
अभवत्।

सम्मान-पुरस्कारवितरणेन समापनम्

अभिलेखीकरणकार्ये योगदानाय पूजा घनसेला,
विनीता बिष्ट तथा आञ्जलबिष्टः सम्मानिताः।
सहकार्याय अरुणपरन्दियालः तथा
लोककलाकारः नवीनबिष्टः शालप्रदानेन सत्कृतौ।
कार्यक्रमस्य सञ्चालनं डॉ. रोशनलाल बलूनी तथा
कुलदीपमैन्दोला कृतवन्तौ।

भारतीय-अंशविपण्यां तीव्रः हासः, सेन्सेक्स- निफ्टीसूचकाङ्कयोः विक्रयप्रभावः"

बीएसईसेन्सेक्ससूचकाङ्कः ७३,५८०.५४
निफ्टी-५०-सूचकाङ्कः २३,०६३.९०

मुम्बई २४ सितम्बर २०२६

हिमसंस्कृतवार्ता: - डॉ विमलेश झा

भारतीय-अंशविपण्यां गुरुवासरे तीव्रः
अवनतिक्रमः दृष्टः। वैश्विकविपणिषु
दुर्बलप्रवृत्तिः, अमेरिकीयराजकोषीयप्रतिफलस्य
वृद्धिः तथा अपरिष्कृततैलस्य मूल्यं १०० डॉलर-
प्रति-वैरल अधिकं भवितुं च निवेशकभावनां
प्रभावितवन्तः। मध्याह्नोत्तरकाले

बीएसईसेन्सेक्ससूचकाङ्कः १२४७.७१अङ्कः न्यूनः
भूत्वा ७३,५८०.५४ अङ्कपर्यन्तम् अवतीर्णः,
निफ्टी-५०-सूचकाङ्कः ३८३.७० अंकः न्यूनो
भूत्वा २३,०६३.९० इति अङ्कपर्यन्तम् अधः
गतः। अपरिष्कृततैलस्य मूल्यवृद्धिः तथा
अमेरिकादेशीय१०-वर्षीय-राजकोषीय-

प्रतिफलस्य दीर्घकालीनोच्चस्तरं विपण्यां
विक्रयप्रभावं वर्धितवन्तौ। अधिकोषीय-
अर्थवित्तीय-अंशेषु विशेषः विक्रयप्रभावः दृष्टः।
बजाजफाइनान्स, बजाजफिनसर्व तथा
एक्सिसबैंकइत्यादीनां अंशानां मूल्येषु
उल्लेखनीयः हासः अभवत्। अपरत्र
टेकमहिन्द्रा, सनफार्मा, एचसीएलटेक,
आईसीआईसीआईबैंक तथा टीसीएस इत्यादिषु
कतिपयेषु अंशेषु वृद्धिः दृष्टा।

अस्याः अवनतेः प्रमुखेषु कारणेषु
अपरिष्कृततैलस्य मूल्यवृद्धिः,
अमेरिकीयराजकोषीयप्रतिफलस्य वृद्धिः,
वैश्विक-अंशविपणिषु दुर्बलता तथा
भूराजनीतिक-अनिश्चितता इत्यादयः सन्ति।
गतदिवसे तु भारतीय-अंशविपण्यां सुधारः दृष्टः
आसीत्। २३ सितम्बरस्य व्यवसाये
सेन्सेक्ससूचकांकः २९९.१७ अङ्कैः तथा
निफ्टीसूचकांकः ११७.८० अङ्कैः वर्धितौ
आस्ताम्। अद्य निवेशकानां चतुर्लक्षरूप्यकाणां
हानिः अभवत्।

रविः खरिडेहालः - बेङ्गलूरु

"समस्याभिः प्रौद्योगिक्याः पर एआइ-यन्त्रम्
अवश्यं द्रष्टव्यम्।" एतावता प्रौद्योगिकीपरिवर्तने
एव ध्यानं दत्तं न तु समस्यासु समाधानं च।

संस्थानां ध्यानं समस्यासु प्रति भवन्ति चेत् तेषु परिष्कारेषु प्रति
भूत्वा एआइ-प्रौद्योगिकी अधिका प्रभावा दृश्यते। एआइ
नेतृत्वपरिवर्तनम् इति द्रष्टव्यम्। एआई स्थितिः
व्यावसायिकप्रक्रिया-परिवर्तनं कार्यबलसशक्तिकरणं च अग्रे
सारयितुं भवति। इष्टपरिणामानां साक्षात्कारेण आरभ्य लक्ष्यं
भवितुमर्हति न तु केवलं प्रौद्योगिक्याः साक्षात्कारः। मूल्यसूचीं,
औषधं, वैद्युतक-घटकानि वैद्युतक-उपकरणानि च निर्माणं तथा
निर्माणगुणवत्ताप्रक्रियासु एआइ परिनियोजनं द्रुतगत्या प्रसारणे
उपयोगी भवितुम् अर्हति।

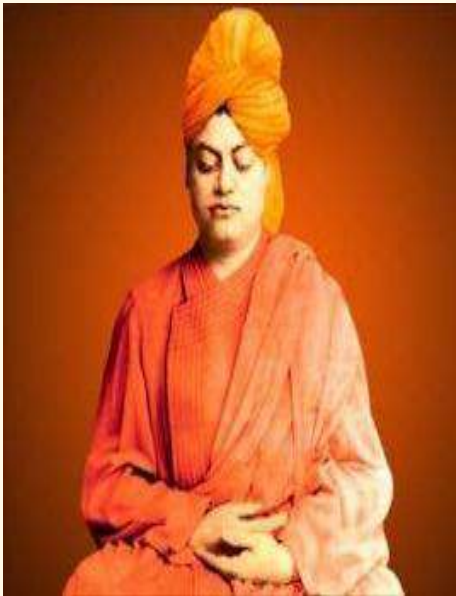
राष्ट्रियसेवायोजनादिवसे तुङ्गेशसंस्कृतमहाविद्यालये रक्तदानशिबिरम्, ३५ यूनिट रक्तं सङ्गृहीतम्

हिमसंस्कृतवार्ता (ज्ञानेश्वरः)। तुङ्गेश, सितम्बर-मासस्य चतुर्विंशतितमे दिनाङ्के राजकीयसंस्कृतमहाविद्यालये तुङ्गेशे राष्ट्रियसेवा-योजनादिवसस्य अवसरे राष्ट्रियसेवायोजनायाः पक्षतः एकदिवसीयं रक्तदानशिबिरम् आयोजितम्। शिबिरे महाविद्यालयस्य अष्टादशवर्षाधिकवयस्काः विद्यार्थिनः उत्साहपूर्वकं भागं गृहीत्वा रक्तदानम् अकुर्वन्। शिबिरमाध्यमेन सर्वतः पञ्चत्रिंशत् (३५) युनिट रक्तं सङ्गृहीतम्। कार्यक्रमस्य शुभारम्भः दीपप्रज्वलनेन सह अभवत्। महाविद्यालयस्य प्राचार्यः डॉ. ज्ञानेश्वरशर्मा महोदयः रक्तदानस्य महत्त्वं प्रकाशयन् अवदत् यत् रक्तदानं मानवतायाः सेवायाः श्रेष्ठं माध्यमम् अस्ति। तेन विद्यार्थिनः सामाजिकउत्तरदायित्वं प्रति जागरूकाः भूत्वा समाजहितकार्येषु सक्रियं सहभागित्वं कर्तुं प्रेरिताः। राष्ट्रियसेवायोजनायाः कार्यक्रममाधिकारी डॉ.सतीशकुमारः शिबिरे उपस्थितान् अतिथीन् सहयोगिसंस्थाश्च औपचारिकरूपेण स्वागतम्

अकरोत्। इन्दिरागान्धीचिकित्सामहाविद्यालयस्य (आईजीएमसी), शिमलानगरस्य रक्तबैंकतः आगताः चिकित्सकाः अधिकारिणश्च रक्तदानस्य प्रक्रियां, उपयोगितां रक्तदानसम्बद्धनियमांश्च छात्रेभ्यः प्रदत्तवन्तः। शिबिरे महाविद्यालयस्य सर्वे कर्मचारिणः अपि उत्साहपूर्वकं भागं गृहीत्वा रक्तदानम् अकुर्वन्। महाविद्यालयस्य पुरातनछात्रसंगठनस्य अध्यक्षः आचार्यशिवदत्त-शर्मा, संरक्षकः श्रीनारायणदत्तशर्मा च अस्मिन् अवसरे उपस्थितौ आस्तां, आयोजने सहयोगं च प्रदत्तवन्तौ। समाजस्य अन्ये जनाः अपि शिबिरं प्राप्य रक्तदानम् अकुर्वन्। राष्ट्रियसेवायोजना किञ्च पुरातनछात्रसंगठनस्य संयुक्तसहयोगेन आयोजिते अस्मिन् शिबिरे विद्यार्थिनां, महाविद्यालय-कर्मचारिणां, सामाजिकानां सहभागित्वेन कार्यक्रमः सफलः अभवत्। अस्मिन् अवसरे महाविद्यालयस्य सर्वे कर्मचारिणः उपस्थिताः आसन्।

भयस्य सम्मुखीकरणम् (विवेकानन्दस्य प्रेरकप्रसङ्गः)

एकदा स्वामी विवेकानन्दः काश्यां कस्यचित् मन्दिरस्य दर्शनानन्तरं प्रतिनिवर्तते स्म। मार्गे एकः सङ्कीर्णः पन्थाः आसीत्, यस्य उभयतः विशालाः वृक्षाः आसन्। अकस्मात् तत्र बहवः वानराः समागताः, तं च सर्वतः पर्यवारयन्। स्वामी जी

यदा किञ्चित् अग्रे अगच्छत्, तदा ते वानराः आक्रामकरूपेण तस्य पृष्ठतः अधावन्, क्रोधाविष्टतया शब्दं चाकुर्वन्। वानराणां रौद्रं रूपं वीक्ष्य स्वामी जी भयभीतवान्, स्वप्राणरक्षार्थं च वेगेन अधावत्। वानराः अपि तस्य पश्चात् तीव्रतरं प्रधाविताः।

तदा तत्र आगच्छन् कश्चन वृद्धः संन्यासी इदं दृश्यम् अपश्यत्। सः उच्चैः स्वरेण अवदत्— "तिष्ठ! मा धाव, परावृत्य तेषां सम्मुखीकरणं कुरु!" संन्यासिनः गम्भीरं वचनं श्रुत्वा विवेकानन्दः तत्क्षणमेव अवातिष्ठत्। सः धैर्यम् अवलम्ब्य पश्चात् परावृत्तः, दृढनिश्चयेन च स्वनेत्रे प्रसार्य वानराणाम् अभिमुखम् एकं पदम् अग्रे अस्थापयत्। विवेकानन्दस्य एतत् निर्भीकं रूपं दृष्ट्वा सर्वे वानराः भीताः भूत्वा झटिति पृष्ठतः अपसृताः, दूरे च अधावन्।

शिक्षाः मानवजीवने समस्याः, भयं च एतेषां वानराणां सदृशाः भवन्ति। यावत् पर्यन्तं वयं तेभ्यः पलायनं कुर्मः, तावत् तानि अस्मान् अधिकं भीषयन्ति। यस्मिन्नेव क्षणे वयं धैर्येण साहसेन च विपत्तीनां साक्षात् सम्मुखीकरणं कुर्मः, तस्मिन्नेव क्षणे ताः दुर्बलाः भूत्वा स्वयमेव नश्यन्ति।

सर्वकारीय-नियुक्तिषु आरक्षण-व्यवस्था : 'योग्यताधारित-चयने' (ओन-मेरिट-चयने) सर्वकारेण कृतं संशोधनम्, नियमाः च स्पष्टीकृताः

सर्वकारीय-पदानां नियुक्तौ आरक्षण-व्यवस्थां विषयीकृत्य सर्वकारेण नियमाः स्पष्टीकृताः, तथा 'योग्यताधारित-चयनस्य' (On Merit Selection) व्यवस्थायां संशोधनं विहितम्। कार्मिक-विभागेन एतत्सम्बद्धा संशोधिता अधिसूचना प्रख्यापिता।

सम्प्रति हिमाचलप्रदेशे भूतपूर्वसैनिकानाम्, तेषामाश्रितानाम्, स्वतन्त्रता-सेनानिनामाश्रितानाम्, दिव्याङ्ग-जनानाम्, विशिष्ट-क्रीडकाणां तथा दारिद्र्य-रेखाधःस्थानां (BPL) वर्गस्य अभ्यर्थिनां कृते अपि योग्यताधारित-चयनस्य नियमाः सुस्पष्टीकृताः। यदि एतासां श्रेणीनां कश्चन अभ्यर्थी कामपि विशेष-सूट (विशेषाधिकारं वा) विना सामान्य-योग्यतासूच्यां (General Merit List) चयनितः भवति, तर्हि तस्य चयनं सामान्य-स्थाने (अनारक्षित-स्थाने) एव मन्तव्यम्।

योग्यता-लाभार्थम् एते मानदण्डाः अनिवार्याः

अधिसूचनायां स्पष्टीकृतं यत् योग्यताधारित-चयनस्य लाभं प्राप्तुम् अभ्यर्थी सामान्य-श्रेण्याः तुल्येषु मानदण्डेषु एव चयनितः भवेत् इति अनिवार्यम्। यदि केनचित् अभ्यर्थिना वयःसीमायां, अनुभवे, न्यूनतम-अङ्केषु, परीक्षायाम् अतिरिक्त-अवसरेषु, अथवा चयन-प्रक्रियायां प्रदत्ते कस्मिंश्चित् अपि विशेष-सौविध्ये लाभः गृहीतः, तर्हि सः 'ओन-मेरिट' (शुद्ध-योग्यताधारितः) अभ्यर्थी न मन्यिष्यते। अधिसूचनायां सर्वोच्चन्यायालयस्य 'राजेशकुमार डारिया बनाम राजस्थान-लोकसेवा-आयोग' तथा 'सौरभयादव बनाम उत्तरप्रदेश-राज्य' इति वादद्वयस्य उल्लेखः कृतः। एतेषु वादेषु सामान्य-योग्यतासूच्यां चयनितानाम् आरक्षित-वर्गस्य अभ्यर्थिनाम् आरक्षित-कोट्याम् एव गणना-सम्बन्धे महत्त्वपूर्णाः विधिक-सिद्धान्ताः समुपस्थिताः आसन्।

नियुक्ति-नियमेषु स्पष्टतया समावेशः

हिमाचल-सर्वकारेण अधुना नियुक्ति-नियमेषु अस्याः एव व्यवस्थायाः स्पष्टतया समावेशः विहितः। कार्मिक-विभागेन इयम् अधिसूचना सर्वान् प्रशासनिक-सचिवान्, विभागाध्यक्षान्, मण्डलायुक्तान्, उपायुक्तान् च अतिरिच्य विश्वविद्यालयेभ्यः, मण्डलेभ्यः (Boards), निगमेभ्यः, सर्वकारीयोपक्रमेभ्यः च प्रेषिता। सम्बद्धेभ्यः विभागेभ्यः नियुक्ति-अभिकरणेभ्यः च भविष्यत्-कालीन-चयनप्रक्रियासु एषां संशोधितानां नियमानां दृढतया परिपालनं कर्तुम् आदेशाः निर्दिष्टाः।